

(610—641) ἀραβικὴν ἐν Ἀρμενίᾳ ἐπέκτασιν καὶ κυριαρχίαν πολλοὶ Ἀρμένιοι διεσκορπίσθησαν ἀνά τὰ διάφορα μέρη τοῦ βυζαντινοῦ κράτους.

Κωνσταντῖνος Ε΄ ὁ Κοπρώνυμος (741—775), ἐπειδὴ δὲν ἔβλεπε μὲ εὐμενὲς ὄμμα τὸ νεότευκτον κράτος τῶν Βουλγάρων, ὠχύρωσε τὰ σύνορα τῆς Θράκης καὶ ἐγκατέστησεν εἰς τὰς παραμεθορίους περιοχὰς μαχίμους πληθυσμοὺς ἐκ Σύρων καὶ Ἀρμενίων Παυλικιανῶν.

Τὸν δέκατον ἐπίσης αἰῶνα ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Τσιμισκής (969—976), σκεφθεὶς νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοὺς Μωαμεθανοὺς τῆς Ἀνατολῆς τοὺς ἰσχυροὺς τῶν συμμάχους, μετόπισεν ἐκ Μικρασίας εἰς τὴν Θράκην Παυλικιανοὺς καὶ ἄλλους, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ Ἀρμένιους.

Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τοῦ βυζαντινοῦ κράτους οἱ πολυπληθεῖς κάτοικοι τῆς σπουδαιοτέρας πόλεως τῆς Θράκης, ἧτις ἦτο ἡ Ἀδριανούπολις, ἦσαν διαφόρου ἐθνικότητος, Ἕλληνες, Λατῖνοι, Ἰουδαῖοι, Ἀρμένιοι καὶ ἄλλοι ἀνατολίται καὶ ἄσποιοι. (Ἰδὲ: Ἐγκυκλοπαιδεῖαν Ἐλευθερουδάκη Τόμ. Α΄ 236)

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δυνάμεθα νὰ ἐπιστάνομεν ὅπως οἱ ἀσφα-
λας, ὁ συμπεριλαμβανόμενος καὶ τὸ Διδυμοτεῖχον, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐπὶ τῶν
Βυζαντινῶν πόλιν σπουδαϊοτάτη, εἶχε βεβαίως ἀπ' ἀρχῆς μετὰ τῶν
κατοίκων του καὶ Ἀρμένιους.

2.— Τὸ χωρίον τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης
«Ἐρμενίκιοι». Κατὰ τὴν προαναφερθεῖσαν ἐν Ἀρμενίᾳ ἐπὶ
Ἡρακλείου ἀραβικὴν ἐπέκτασιν, καθὼς μὰς ἐπληροφόρησεν ὁ πρό-
εδρος τῆς Ἀρμενικῆς Κοινότητος Διδυμοτείχου Κεβὲρκ Πιπαζιάν, ἀ-
πωκίσθη ἢ ἴσως ἐπηυξήθη τὸ παρά τὴν Μικρὰν Γέφυραν χωρίον Ἀρ-
μενα. Τὸ χωρίον τοῦτο τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, καλούμενον ἐπὶ
τουρκοκρατίας Ἐρμενίκιοι, ἐπωνομάσθη τὸ 1920, ἐπὶ Ἑλληνικῆς κα-
τοχῆς, πάλιν Ἀρμενα.

Ἐτερον χωρίον τῆς Ἀνατολικῆς ἐπίσης Θράκης, Ἐρμενίκιοι καὶ
τοῦτο καλούμενον καὶ κείμενον πλησίον τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθ-
μοῦ Καπάκτζα, εἶχεν ἄλλοτε πολλοὺς Ἀρμένιους καὶ ὠνομάζετο,
φαίνεται, ὡσαύτως Ἀρμενα, ἐπὶ βυζαντινῶν, ἐὰν βεβαίως ὑπῆρχε
τότε ὑπῆρχε ἐπίσης καὶ ἄλλο ἐρημωμένον χωρίον παρά τὸ Ἐξάστε-
ρον Σηλυβρίας ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα.

Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν καὶ ὑπάρχουν καὶ τῶρα καὶ ἄλλα χωρία μὲ τὸ
ἴδιον ὄνομα Ἀρμενα ἢ Ἐρμενίκιοι ἐν Θράκῃ, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ.

ΑΡΑΒΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
Αρχιτεχνολογικὴ
Νεοελληνικὴ
Βιβλιοθήκη
Θρακικῆ
Α.Θ.Τ.Η.
1937.

3) Οἱ ἄρμένιοι Διδυμοτείχου ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Ἐπὶ τουρκοκρατίας οἱ Ἀρμένιοι τοῦ Κουρδιστάν καὶ τῶν ἀρμενικῶν ἐν γένει χωρῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐπλήρωνον παλαιόθεν πολλοὺς καὶ βαρεῖς φόρους εἰς αἶμα, εἰς εἶδος καὶ χρῆμα, εἰς τοὺς κυβερνητικούς ὑπαλλήλους καὶ εἰς τοὺς κούρδους φεουδάρχας. Ὅντες ὁμῶς φιλόπονοι καὶ ἐμπορικοί, ἀπέκτων διαρκῶς πλοῦτον ἱκανόν καὶ ἐξηπλοῦντο βαθμηδὸν πρὸς τὴν Δυτικὴν Μικρασίαν καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Πληθυνόμενοι δὲ ἐκεῖ, διέβαινον εἰς Θράκην καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ὅπου ὑπῆρχον, ὅπως εἵπομεν, Ἀρμένιοι ἤδη ἀπὸ τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς. (Ἴδὲ Ἐγκυκλοπαιδείαν Ἐλευθερουδάκη ἐνθα ἀνωτέρω ἐν συνεχείᾳ).

Κατὰ τὴν «Ἀφήγησιν τοῦ ταξειδίου τοῦ Ἰωάννου Φραγκίσκου Generali Careri, κατὰ τὸ ἔτος 1693—1694», (Ἴδὲ «Θρακικά» τομ. Γ') κατ'ῶκετο ἡ Ἀδριανούπολις, ὅπως ἐπὶ Βυζαντινῶν, τοιουτοτρόπως καὶ ἐπὶ Τούρκων, τὸ τέλος τοῦ 17ου αἰῶνος, ἀπὸ Ἑλλήνας, Ἰουδαίους, Ἀρμενίους, Τούρκους, Βλάχους καὶ ἄλλας ἐθνότητας. Ἐπομένως τὸ Διδυμότειχον ἐπίσης εἶχε Ἀρμενίους τότε, καθὼς καὶ πολὺ προηγουμένως, ὅπως θὰ θεωρεῖται ἄνω καὶ ἐπὶ Βυζαντινῶν εἶχε βεβαίως, κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα.

4.—Ἡ Κουρδικὴ πόλις Ἐγκιν. Ἐν τῶν σπουδαιότερων κέντρων τῆς Ἀρμενίας ἢ τοῦ ἄλλοτε ἢ ἐν Κουρδιστάν πόλις Ἐγκιν. Κεῖται αὕτη ἐν τῷ Νομῷ Ἐλ-Ἀζίζ καὶ εἰς ἀπόστασιν 60 χιλιομέτρων βορειοδυτικῶς τῆς πόλεως Ἐλ-Ἀζίζ ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου, ὅστις εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο καλεῖται Καρᾶ-Σοῦ. Ἐκ τῶν 19.000 κατοίκων τῆς Ἐγκιν 8.000, ὄντες Ἀρμένιοι, ἐσφάγησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ τῶν Κούρδων, ἢ ἔφυγον, κατὰ τὰ ἔτη 1895, 1896 καὶ 1915. Τὸ ὄνομα Ἐγκιν εἶναι παραφθορὰ τῆς ἀρμενικῆς λέξεως «ἄγν» (=πηγή), τὸ ὁποῖον ὄνομα ἔλαβεν ἡ πόλις ἕνεκα τῆς πηγῆς (Καρᾶ-Σοῦ), ἣτις ἀναβλύζει ἐκ μεγάλου βράχου, κειμένου ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς. Καθ' ἃ ἀνέγνωσα εἰς τὸ Ἐγκυκλοπαιδικόν λεξικόν, ἡ πόλις αὕτη καλεῖται σήμερον Μπασκέλ. Ἐν τούτοις διατηρεῖται σήμερον τὸ ὄνομα Ἐγκιν, τὸ ὁποῖον θὰ ἐνθυμοῦνται, ἐκτός τῶν ἄλλοτε κατοίκων τῶν μερῶν ἐκείνων, ὅσοι διεσώθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἢ ἀλλαχοῦ καὶ ἐκεῖνοι τῶν ἐξορίστων τῆς Ἀνατολῆς, οἱ ὁποῖοι διήλθον, ὡς καὶ ἡμεῖς, ἐκεῖθεν.

5.—Ἐγκιν καὶ Ἐρμενίκιοι. Θρυλεῖται λοιπόν, ὅτι Ἀρμένιοι τῆς Ἐγκιν ἀπόκισαν ἢ μᾶλλον ἐπηύξησαν τὸ μνημονευθὲν πλησίον τῆς Μακρᾶς Γεφύρας χωρίον Ἐρμενα ἢ Ἐρμενίκιοι,